

Moderni kā Rundāles pili

Jebkurš cilvēks, kas nolēmis būvēt māju, var to darīt augstvērtīgi

AGRITA LŪSE

Dzīvojamās vides modes tendences ir kaprīzas, bieži vien populāras padarot otršķirīgas vērtības, kuru sniegtais gandarījums – man ir tāpat kā visiem – ir īslaicīgs. Ko dod eiroremonts, ja izpildīts nekvalitatīvi un ar ļētiem materiāliem? Ko dod atvērtais plānojums, savienojot virtuvi un dzīvojamo istabu, ja kāpostu zupas aromāts piepilda visas pārējās telpas? Ko dod jauni plastikas logi, ja tie telpu padara hermētisku, likvidējot gaisa apmaiņas iespējamību? Un ko dod jauna un skaista dzīvojamā ēka, ja nekvalitatīvi veikta siltumizolācijas montāža un visi spēki tiek tērēti ēkas apkures nodrošināšanai?

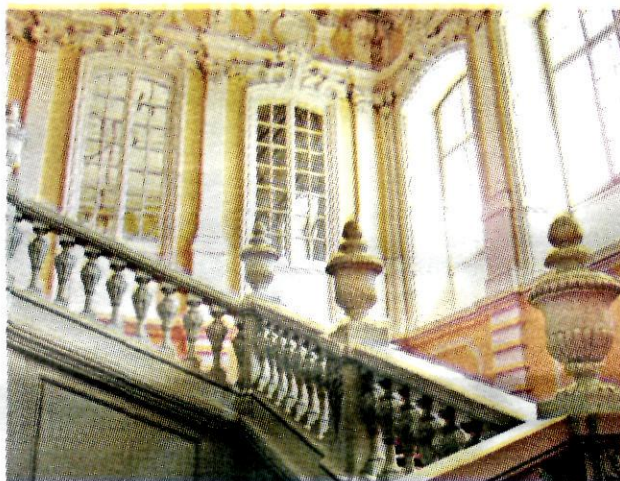
"Iļģīča spuldzīte" ir necils gaismas ķermenis, bet noteikta rakstura interjerā tā var kalpot par pievilcīgu elementu.

Telpas formēšana

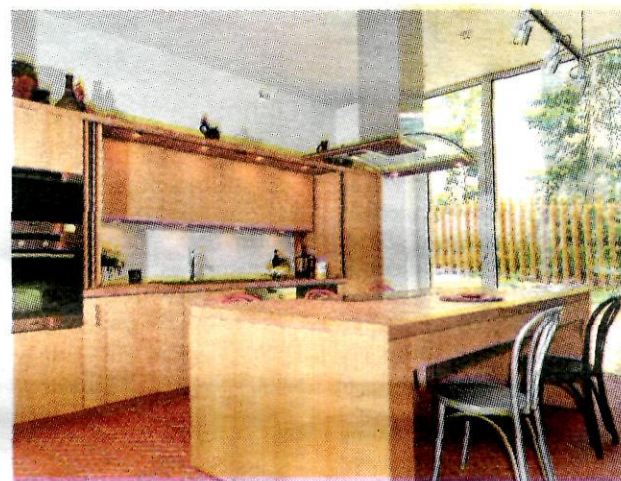
Atbildot uz jautājumu, kā formēt telpu un piemērot to apdzīvošanai, arhitekts Andris Fersters stāsta: "Ievietojot tukšā telpā kaut vai tikai krēslu, izveidojam atskaites sistēmu. Telpa sāk formēties. Blakus krēslam noliekam vēl kādu priekšmetu – telpa attīstās, ieskicējas telpas robežas. Tas, ko arhitekts dara, – apzināti veido šīs robežas, tās pakārtojot vienotai idejai. Bieži vien vide ir neērta tieši tāpēc, ka trūkst telpu veido-

Optimāli, ja arhitektūra pietiekami skaidri parāda, kurā laika periodā tā ir tapusi. Dzīvojamā māja Salas pagastā. Arhitekti A. Fersters un M. Fersters.

Rundāles pili apmeklētāju sagaida atturīgs ieejas vestibils, kur dominē izteikti ritma elementi – kolonnas un griestu velves. Kā spēcīgs kontrasts šai vienkāršībai izspēlētas reprezentatīvās kāpņu telpas.

ANDRA FERSTERA FOTO

Dzīvojamā māja Jūrmalā. Virtuve. Arhitekti A. Fersters un M. Fersters. Virtuves telpas centrālajam elementam vienmēr jābūt galdam.

■ ĒRTAI UN MODERNAI MĀJAI

ANDRA FERSTERA IETEIKUMI

1. Ideja. Atvēliet laiku ideju ģenerēšanas procesam, nevis realizējiet pirmo, kas ienāk prātā. Taisnība rodas diskusijās – ar ģimenes piederīgajiem, ar arhitektiem, ar interjera dizaineriem, ar draugiem. Labas idejas ir zelta vērtē.

2. Funkcionalitāte. Katram cilvēkam izveidojas priekšstats par lietu kārtību. Tāpēc katrs indivīds funkcionalitāti izprot citādi. Un tas ir tikai loģiski. Ja ir doma projektēt savu dzīvojamo vidi, tad sākotnēji noteikti vajag definēt personīgās funkcionālās prioritātes, piemēram, vieniem patiks televīziju skatīties klusākajā mājas stūrī, otri šo funkciju ielplānos ēkas centrālajā zonā. Vieni vēlēšies saplūdināt dzīvojamo telpu ar virtuvi, otri vēlēšies ēst gatavošanas funkciju norobežot.

3. Kvalitāte ir viens no stūrakmeņiem, uz kā balstās augstvērtīga dzīvojamā vide. Nekvalitatīva būvniecība degradē arhitektūru, attiecīgi arī dzīvojamo vidi. Ieteikums – neaizrauties ar Napoleona cienīgām idejām, labāk būvēt vai remontēt mazāk, bet ar lielāku rūpību.

jošo elementu. Kāpēc cilvēks labāk jūtas, ja ap māju ir dārzs ar krūmiem, kokiem, puķēm, nevis viens vienīgs klajums? Tāpēc, ka augi arī ir telpiski elementi, kas formē vidi. Ar ārtelpu ir tieši tāpat kā ar iekštelpu. Tukšā istabā, kurā nav nevienas mēbeles, protams, cilvēkam nebūs vēlme uzturēties. Arī ārtelpā ir jābūt kaut kādiem magnēta punktiem – vietām, uz kurieni aiziet, kur pasēdēt, uzturēties un tamlīdzīgi."

Ko mācīties no vēstures pieminekļiem?

A. Fersters, kas RTU Arhitektūras fakultātē strādā par lektoru, vadot projek-

tēšanas nodarbības, iesaka nākamreiz, apmeklējot arhitekta B. F. Rastrelli projektēto Rundāles pili, ikvienam pavērtēt, kā mainās dažādu telpu emocionālais raksturs: "Rundāles pili apmeklētāju sagaida atturīgs ieejas vestibils, kur dominē izteikti ritma elementi – kolonnas un griestu velves. Kā spēcīgs kontrasts šai vienkāršībai izspēlētas reprezentatīvās kāpņu telpas. Savdabīgi mijas kabinetu rinda pretstatā reprezentācijas zaļu plašumam. Uzskaitītie principi – no vienkāršības līdz pārsteiguma elementam, plašu telpu mija ar noslēgtākām – vienlīdz labi iederētos kādā mūsdienu ēkā. Ne vienmēr

vajadzīgas lielas platības, lai minētās telpiskās kvalitātes rastu līdzīgas izpausmes."

Kā labu piemēru, kur pasmelties idejas, arhitekts A. Fersters piemin rakstnieka Kārļa Skalbes māju "Saulrietus" Vecpiebalgā: "Ēkas ārējā forma ir neraksturīga vietējai ainavai – īpaši jau sarkanā fasādes krāsojuma toņa dēļ, bet toties ēkai piemīt augstvērtīga iekšējā telpiskā struktūra. Stāsts ir par uzdrīkstēšanos. Par spīti vietējo nievājošajai attieksmei, K. Skalbe realizēja savu ieceri – viņš radīja vidi, kurā jūtās labi, turklāt šī ēka joprojām dēvējama par mūsdienīgu – liela halle, puslīmeņu struktūra, kas atdala telpas vai zonas – arī šodien šie principi nav novecojuši."

Arhitekts piebilst, ka arī jebkurš cilvēks, kas nolēmis būvēt māju – tāpat veidot savu dzīves telpu, savu dzīves vidi, var to darīt augstvērtīgi, par spīti tam, ka nav pieejami milzīgi naudas resursi. Ja projektā būs iekodēta ideja, ja tiks radīta kvalitatīva telpa korektā izpildījumā – tas vien būs garants, ka šāds mājoklis, iespējams, būs labāks nekā daži labs miljoniem vērts bezgaumīgs īpašums jūras krastā.

A. Fersters uzsver: "Nezinu, vai arhitektūrā ir mazsvarīgas lietas, bet ironizējot varētu minēt šādu piemēru – ja ēka ir pilnīgs pārpratums, tad diez vai ir svarīgi, kādā krāsā ir durvju enges."